

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 30 „
Naročnina se pošilja
upravnistvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Doležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjižar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rekeplisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Zakaj morajo naši vojaki dalje v Turško, proti Novemu-Pazarju?

Rusko-turškeje vojski konec storil je mir, sklenjeni v Berlinu. Našemu cesarju je se ondi pripoznala pravica zasesti Bosno, Hercegovino in nekaj mest v turškeje pokrajini Novo-Pazarskeje. Bosno in Hercegovino nam je naša hrabra vojska krvavo priborila lani, sedaj je namenjena mahnuti naprej proti Novemu-Pazarju. V soboto 30. avg. t. l. podali so se avstrijski in turški oficirji skup ogledovat in pripravljat stanovanj za našo vojsko. Ta se sedaj zbira ob Drini od Višegrada gori do Foče in Čajnice. Pravijo, da je 6000 mož za nevarno pot v Turško zbranih. Avstrijskim oficirjem oglednikom načelnik je oberst Milinkovič, tisti, ki je lani za Maglajem s husarji 7. regimenta bil zavrtno napaden od divjih mohamedancev. Turškim oficirjem poveljnik je nek debelotrebušni, a prevejani Husajn-paša. Slišati je, da bodo naši vojaki vsaki čas morali naprej, to pa v dvema oddelkoma; prvi se ima od Višegrada pomikati kraj srbske meje, krene potem na sredo pokrajine, kder teče voda Lim, ter ob Limu zasede zaporedom mesta Priboj, Pripolje in Bjelopolje, ki je že ob znožji Mokre planine, za katero se razprostira Djakovsko in Kosovo polje; drugi oddelek pa ima nalog ob črnogorskeje meji prodirati od Foče in Čajnice v Plevlje, kder stannjejo najbolj zdivjani mohamedanci. Grof Andrassy-jevi listi trdijo, da se bo vse mirno vršilo, da ne pride do krvave vojske. Mogoče in sreča za vojake, ki morajo sedaj na jesen in zimo tje doli v tiste gorate, deloma planinske, zapuščene in žalostne kraje! Vsakako pa se nam mora čudno zdeti, zakaj se ovo zasedenje še dalje ne odloži na ugodnejši čas! Gotovo morajo biti vevlačni uzroki, da se kaj takega sedaj počinja! Kateri so ti uzroki? Do sedaj smo o mnogih in veliko brali in čuli, o pravem pa menda malo ali celo nič!

Nekateri trdijo, da je Avstriji tistega Novo-Pazarskega zemeljskega rokava med Srbijo in Črnogoro treba, da se zabrani združenje teh dveh

slovanskih državic. Ta uzrok ugaja le magjarskemu strahu pred Slavjanom, avstrijski domoljub ga ne pozna. Srbija in Črnogora ste tudi nezdruženi nevarni, če ju vedno hodimo po magjarski pehat in dražit. Rečemo pa, da ste nevarni v tem slučaju, ko bi Avstrija bila zapletena v vojsko s kakim drugim mogočnim sosedom. Ko bi grof Andrassy le to imel pred očmi, da podraži Srbe in Črnogorce, tedaj bi pred vsem hotel zasesti Novo-Varoš, Novi-Pazar. Ali o tem se najmenje ali celo nič ne govori. Tudi ni verjetno, da bi pri tako sovražnih namerah grof Andrassyjevih prišel črnogorski knez Nikola obiskovat našega cesarja, ki so ga tako prijazno kot svojega gosta sprejeli na svoj cesarski dvor; naposled je srbski knez Milan podpisal pogodbo z našim cesarjem, da se bo železniški most stavil črez Savo pri Zemunu in Belgradu. Verjetniše je toraj drug uzrok, ki ga je uže glasoviti, sedaj rajni Giskra omenil že pred rusko-turško vojsko. Rekel je, da je Avstriji treba zasesti ne samo Bosno in Hercegovino, ampak tudi Albanijo in Macedonijo do Soluna ob Egejskem morju, to pa tedaj, če preide Carigrad in Bolgarija v rusko oblast. Po tem uzroku bi zasedenje nekotih Novo-pazarskih gnezd imelo ta namen: našej vojski, našim železnicam, našej kupčiji pot odpreti do Soluna. To bi bilo velikansko podvzetje, potrebno in dostojno za katoliško Avstrijo. Le škoda, da smo pravi čas za to ob rusko-turškeje vojski zamudili. To doseči tako, kakor prej, sedaj ni mogoče brez velikanske vojske. Sicer pa je pot našim železnicam odprta, treba jih je le od Siseka, Banjeluke in Sarajeva naprej staviti do Mitrovice, od koder do Soluna železnica itak že vev let vozi. Zato nam tudi ta uzrok sam po sebi še ne razjasni stvari tako, da bi zamogli zadovoljni biti. Mora še nekde tičati drug uzrok in to je — Italija! Novo italijansko kraljestvo je grabljivo, kakor prusko. Vedno dalje grabi okoli sebe in sedaj spenja svojo roko črez Jadransko morje, da si od turške zapuščine v Evropi osvoji lepo primorsko Albanijo. Tega pa Avstrija ne more trpeti, ker bi sicer Italijani celo Jadransko

sko morje dobili v svojo oblast in našo mornarstvo zadušili. Sploh nova Italija začenja, kakor nekdanj za Rimljanov, grabiti prek naravnih mej in tukaj mora trčiti na Avstrijo prej ali selej. Avstrija pa ima dolžnost skrbeti, da vojsko popreme pod mogoče ugodnimi položaji in eden izmed teh je zasedenje Limške doline. Kajti tako si odpre pot iz Bosne okoli Črnogore do Albanije ter zamore ovo prevažno deželo varovati laških grabljivcev. Da pa Italijani uže več časa po Albaniji rogovilijo, to je znana reč. Albanska zveza in jena vojska šteje mnogo italijanskih oficirjev in kanonirjev. Prašanje pa je sedaj le, ali so Italijani uže pripravljeni ali ne na odločilni boj. Videti je, da še niso, in toraj je ravno pravi čas, da nam naši vojaki zavarujejo pot v Albanijo!

Gospodarske stvari.

Naša goveja živina.

(Iz ljutomerskega okraja.)

I. Dne 17. t. m. smo imeli priliko, opazovati stan goveje živine pri g. Strasserju, oskrbniku Braneške grajščine. Kateri gospodarji so tam takrat bili navzoči, mogli so se prepričati, da iz naše domače plobe, katera je zdaj jako shirala, se da vzrediti dobro pleme, ako le pametno z njo ravnamo. Se vé, da od naše goveje živine ne smemo zahtevati niti mleka, niti mesa, ako jej samo le slamo, in to še slabo, polagamo. Mi redimo govejo živino brez dvombe zavoljo mesa in mleka, ki nam služi za živež. Živinski želodec namreč je tako rekoč posrednik med rastlinami in našim človeškim želodcem. Kajti on ima ta namen, da brano, ki obstoji iz rastlin za naš želodec še nepripravljenih, pripravi in spremeni v mleko in meso, toraj v takšne hranilne tvarine, katere so pripravljene za človeški želodec. Stvarnik cele narave je toraj od začetka pripravil celi svet za človeka; in ta ima ne le pravico nego tudi dolžnost obračati vse naravine stvari na svoj hasek, to pa se zgodi takrat, ako le pametno ravna.

Videli smo v hlevu omenjenega gospodarja dvoje krav. Dve iz njih ste bili pravi mlekarici, iz katerih nam je bila ena sivkasta naše domače plobe za izgled predstavljena; drugi dve ste imele lastnosti, kojih od naših krav zahtevamo, bile ste namreč za mleko in meso ob enem. Mlekarica, ki je nam bila predstavljena, se odlikuje po temni dlaki, tankih rogljih, mali glavi, ne preveč širokem čelu, gladkih ušesih, tankih nogah in podolgastem vimenu. Takšna krava ima še to lastnost, da ostane zmiraj tudi pri najlepši krmi sloka. Razun tega smo videli dve drugi kravi za mleko in meso ob enem; ti imate bolj debelo glavo, bolj gosto in debelo dlako, močne roglje, močne noge in več okroglo, nego podolgasto vime.

Sem ter tje vidimo pri nas tudi še krave ptajega plemena, z debelimi kostmi, močnimi no-

gami, debelo glavo in debelimi roglji. Takšne krave niso za našo okolico. One postanejo navadno pri nas jako sloke in ne dajo celo nič ali jako malo mleka; takšne krave so le za meso dobre. Mi zahtevamo pri nas krave, ki nam dajejo mleko in so tudi ob enem za meso, kakor smo takšnih videli na Braneški grajščini. Takšno plogo pa si moramo iz svojih telet vzrediti; posebno pa moramo gledati na to, da si vzredimo dobro tele v prvem letu: takrat namreč vsaka mlada stvar najhitreje raste in se razvija; zato je že narava sama pokazala pot, po katerem je to mogoče.

Kako dolgo moramo pustiti tele pri kravi? Po naravni poti bi tele moralo tako dolgo sesati, dokler ne dobi zobov. To vidimo v naravi pri vsaki živali; starka se namreč tako dolgo da sesati od svojega mladiča (n. pr. zavec, pes, mačka itd.), dokler nje ne začne sčipati s svojimi zobci; kedar se to zgodi pa ga sama zapodi in ne da se več od njega moizti. Na avo je toraj sama odločila čas sesanju. Želodec teleta je nakazan na mleko, ter ni zmožen, da bi prebavljaval drugo hrano; on jako hitro prebavi in napravi veliko krvi, mesa in drugih tvarin v tel čem truplu; zavoljo tega tudi tele jako hitro raste. Ako toraj teleta v treh tednih od krave odstavimo in mu polagamo trdo krmo (po navadi slamo), kaj smo s tem storili? — S tem ga le trpičimo in pokvarimo popolnoma; kajti njegov želodec še nemore prebaviti tiste hrane, ki jo dobi, in ker ne more napraviti mesa, kosti in druge organske tvarine v svojem truplu, zaostane tele v svojej rasti, postane slabo in vidno hira in še po veliki sreči dobimo iz njega takšno kravo, ki je malo večja od gorske koze in more biti še za nekoliko kilogramov ležiša. Videli smo tele na Braneški grajščini 5 mesencev staro, ki je sesalo 3 mesence, pa ima zdaj tudi svojih najmenj 40 do 45 fl. vrednosti. — Se vé, da tu bode marsiktera gospodinja se zoper oglasila rekoč: Jaz čakam na to kapljico mleka že tako dolgo in zdaj bi jo naj pustila teletu? — Da, če si že tako dolgo čakala, čakaj še najmanj šest ali osem tednov, ako že dalje ne moreš; več s tem prigospodariš, kakor če obsodiš tele za 3 tedne na kratko vojko k jaslím, kamor mu položiš nekaj nevžitne trde krme, s katero pa sirota ne zna, kaj bi počelo, ker nima zobov, da bi žvečalo. Ono mora neprečvekano krmo spravljati v želodec, ki jo zopet neprebavljeno odpravlja naprej, in tako postane betžno po nespameti človeka, ki je vendar pametna stvar v naravi. Ako je že toraj gospodinja toliko ležeče na 1 litru mleka, naj pusti vendar tisto tele, ki ga hoče za pleme podržati, najmenj šest tednov pri kravi, potem pa naj mu še vsaki den privošči nekaj mleka in ržene moke v napoj; razun tega mora se mu polagati dobra krma, po zimi seno in ne slama, po leti pa tako dobi trave.

Moka ima veliko hranilnih tvarin v sebi, udružuje tele močno in zdravo; samo se ne sme